

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inostranstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din. Tedenska izdaja za celo leto 50 din. Plača in toži se v Ljubljani.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Izhaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Ljubljana, ponedeljek 6. februarja 1939

Cena posamezni številki din 150

Privilegiji za nelojalno konkurenco

Zagovorniki privilegijev nabavljajnih zadrug in konsumov silno radi poudarjajo, kako da opravljajo neki sila koristen posel, ker da bodo izločili vsako posredništvo med proizvajalcem in potrošnikom. Na ta način da bodo pocenili blago za potrošnika, proizvajalec pa bo kljub temu več dobil za svoje blago, kakor pa dobiva sedaj, ko drugi posredujejo med njim in potrošnikom. V teoriji se vse to tudi čisto lepo sliši, v praksi pa je resnica čisto drugačna, ker je absolutna neresnica, da bi naše nabavljajne zadruge in konsumi izločevali posredništvo.

Resnica je nasprotno ta, da so sami prevzeli posredniško vlogo, le da to vlogo opravljajo mnogo slabše kot trgovci. Treba samo stopiti v prodajalno kakega konsuma, a tudi prodajalno večje nabavljajne zadruge in se bo takoj videlo, kako je s to izločitvijo posredništva. Večina kolonialnega in špecerijskega blaga je nabavljena pri trgovcih-grosistih, drugo blago pa tudi pri tistih firmah, kakor ga nabavlja trgovec. Razlika je le v tem, da ima trgovec mnogo bolj izbrano blago, da je njegovo blago po kakovosti boljše in da ni obležano. V konsumih pa najdete vse mogoče blago in tudi takšno, ki se v trgovinah sploh več ne prodaja. Zato tudi hodijo celo člani konsumov boljše blago kupovat v trgovine, če jim gmotna sredstva to le dopuščajo. Razlika med tem, kar nudijo trgovci in kar konsumne prodajalne, je tako velika, da bi konsumi prav hitro propadli, če ne bi imeli posebnih privilegijev, ki jim omogočajo, da kljub slabemu trgovskemu poslovanju vendarle vzdrže konkurenco s trgovci.

Ob strogo lojalni konkurenci konsumi ne bi mogli vzdržati, ker pač nimajo te strokovne usposobljenosti ko samostojni trgovci. Tudi če imajo konsumi strokovno usposobljene nameščence, vendar zastajajo za samostojnimi trgovinami, ker je pač razlika v tem, če vodi trgovino samostojni trgovec, ki se ves posveti svojemu podjetju ali če vodi konsum nameščenec, ki ima mesečno plačo. Samo naravno je, da konsumi lojalne konkurence s trgovci ne bi mogli vzdržati in to tudi vidimo v praktičnem življenju, ko morejo konsumi konkurirati le finančno šibkejšim trgovcem in v krajih, kjer pridejo privilegiji konsumov do posebne veljave.

Konsumi torej ne izločajo niti posredništva niti pa ne pomenijo nobenega zboljšanja v trgovskem poslovanju, da bi bolje postregli odjemalcem, kakor jim postreže trgovec. Vse privilegije, ki jih dobivajo, uporabljajo prav za prav le v ta namen, da na nelojalni način konkurirajo trgovcu. Pri vsem blagu, ki se največ troši in kjer je zaslužek najnižji, kjer pa se po kaže tudi vpliv privilegijev v največji meri, tu z uspehom konkurirajo trgovcu, ki ga silijo, da mora delati z izgubo, če hoče prodajati blago po isti ceni. To pa je bistvo nelojalne konkurence.

Privilegiji konsumov in nabavljajnih zadrug torej niti najmanj ne pripomorejo k dvigu trgovine, temveč ti privilegiji baš nasprotno trgovino postavljajo na nižjo stopnjo. Mislimo pa si, da bi konsumi in nabavljajne zadruge zmogle

na vsej črti in da zasebnih trgovin sploh več ne bi bilo. Kako pa bi šele potem izgledalo v konsumih in združnih prodajalnah! Če sedaj mora delavec, ki je zadolžen v konsumu, vzeti vse, kar mu v konsumni prodajalni ponudijo. Če pa še ne bi bilo trgovske konkurence, potem bi delali v konsumih sploh, kar bi hoteli.

Nič ne dokazuje bolj jasno napačnosti konsumnih in združnih privilegijev ko to, da se z njimi ustvarja prav za prav le nelojalna konkurenca. Če samo to pa je dovolj tehten razlog, da se ti privilegiji odpravijo, ker niso v korist ne potrošnikom in ne javnosti in tudi ne članom konsumov, temveč samo tistim, ki upravljajo konsu-

me, včasih pa še tistim ne. Tem bolj gotovo pa škodujejo trgovini ter dobri zamenjavi blaga, a s tem tudi potrošnikom.

Privilegiji konsumov so dejansko le provizija, ki je plačujejo davkoplačevalci za slabše opravljane trgovskih poslov. Ali res ne znajo davkoplačevalci bolje uporabiti svojega denarja?

tivno pričakovati večji dohodki pri mestnih podjetjih, vendar pa to ni mogoče. Tramvaji z večinoma nezadostnim voznim parkom n. pr. ne morejo dati večjih dohodkov, pač pa klavnice in kopališča. Ravno tako bodo zaradi migracije in večjega prometa trošarine dale več.

Toda finančni minister pravi v svoji okrožnici, da se morajo izdatki znižati z dosedanje višine, ker se zapaža neko popuščanje gospodarske konjunktore, kar bo verjetno mestne dohodke znižalo.

Najbolj stvaren dokaz zmanjšanja naše plačilne moči je vsekakor padec naše trgovinske bilance lanskega leta. Naš izvoz je padel od 6,2 na 5,0 milijarde din ali za 1,2 milijarde din, naš uvoz pa od 5,2 na 4,9 milijarde din ali za 258 milijonov din. To znižanje zunanje trgovine je v odkritem nasprotju z mnenjem, da se morejo občinski dohodki povečati iz starih proračunskih virov. Novo leto se je začelo povsod v znaku živih naporov za plasiranje surovin. Dobro bo že, če se vsaj prepreči velika redukcija proizvodnje v tem letu. To niso ugodni znaki, a z njimi je treba računati!

Življenje se je podražilo

Nesprejemljivo pa je tudi mnenje, da bi se mogli občinski dohodki povečati s poostrenim občinskim fiskalizmom. Objektivno se mora reči, da bi bil to hujski udarec ko nove davščine. V nekih okoliščinah bi mogel postati tudi nemoralen, ker bi mogel povzročiti grde oblike pobiranja proračunskih sredstev.

Nova negativna činjenica v finančno-proračunskem potencialu v sedanji dobi je v dejstvu stalnega naraščanja cen za živila in življenjske potrebščine. Po podatkih Narodne banke se je indeks na drobno dvignil od leta 1936. do leta 1938. v Beogradu od 80,4% na 95,2, v Ljubljani od 82,9 na 90,1, v Sarajevu od 79,7 na 87,5, v Zagrebu od 80,4 na 87,8% itd.

To stalno naraščanje druginje je pojav, ki ga mora upoštevati še posebno vsaka občinska uprava. Ta pojav zahteva, da se trošarine znižujejo, ne pa zvišujejo, ker tudi trošarine vplivajo na povečanje druginje.

Nato pravi

»Privredni pregled« o ljubljanskem obč. proračunu

dobesedno naslednje: »Ljubljanska občina je n. pr. proračunala letošnji proračun za 5.035.955 din više od lanskega. Toda prehrana ljubljanskega prebivalstva je na nizki stopnji. Vsekakor zaradi nelahkih življenjskih razmer. V lanskem letu je znašala v tem mestu potrošnja na enega prebivalca:

	Ljubljana 1938	Beograd 1930
mesa	48,0 kg	46,6 kg
mleka	67,4 kg	60,1 kg
sladkorja	17,0 kg	23,5 kg
riža	4,2 kg	4,5 kg

Ljubljanski prebivalec je konsumiral v lanskem relativno konjunktornem letu samo 2 kilograma prej naštetih živil več ko prebivalec Beograda pred 8 leti v času najtežje gospodarske krize. Leta 1937. pa je znašal povprečni konsum mesa v Beogradu na glavo prebivalca 60,9 kg, torej za 12,9 kg več ko v Ljubljani.

Samo po sebi se vsiljuje vprašanje: Na podlagi katerih gospodarskih činjenic predlagajo občinski

Nova vlada Dragiša Cvetkovića

Zakaj je odstopila vlada dr. Stojadinovića

Beograd, 4. februarja. AA. Snodni dne 3. februarja 1939 so podali ostavko dr. Mehmed Spaho, Dragiša Cvetković, dr. Miha Krek, Fran Snaj in dr. Džafer Kulenović v roke predsednika vlade dr. Milana Stojadinovića. Utemeljitev ostavke se glasi:

»Gospod predsednik! V današnji debati v narodni skupščini, zlasti v govoru g. Bogoljuba Kujundžića, ministra prosvete, se je ugotovilo, da so v vladi različna naziranja glede ureditve vprašanja našega sporazuma s Hrvati. Mislimo, da smo dolžni ne samo v interesu izpolnitve naših programskih obljub pred volitvami glede tega vprašanja, temveč tudi iz drugih velikih državnih razlogov čim prej dokončno urediti vprašanje sporazuma s Hrvati. Mislimo, da predstavlja vlada v sedanji sestavi zapreko za ureditev tega važnega vprašanja. Iz teh razlogov nam je čast podati ostavko na mesta, ki jih zavzemanje v vaši vladi. Izvolite, gospod predsednik, tudi pri tej priložnosti sprejeti izraze našega odličnega spoštovanja.«

Beograd, 4. februarja. AA. Nj. Vis. knez namestnik Pavle je blagovolil sprejeti v teku današnjega dne v Belem dvoru radi posveto-

vanj predsednika senata dr. Antona Korošca, predsednika narodne skupščine Stevana Čirića, prometnega ministra dr. Mehmeda Spaha ter ministra za socialno politiko in narodno zdravje Dragišo Cvetkovića.

Beograd, 4. februarja. AA. Po končanih konzultacijah v zvezi z ostavko vlade dr. Milana Stojadinovića je danes proti večeru sprejel Nj. Vis. knez namestnik Pavle ministra za socialno politiko in narodno zdravje v ostavki Dragišo Cvetkovića ter mu poveril mandat za sestavo nove vlade.

Seje skupščine so zaradi demisije vlade odgodene. Prihodnja seja bo sklicana pismeno.

Zun. minister dr. Cincar-Marković, finančni dr. Gjurčić

Novi mandatar je takoj začel svoja posvetovanja za sestavo nove vlade. Proti večeru so bila v nedeljo ta posvetovanja končana.

Nova vlada g. Dragiša Cvetkovića je sestavljena takole:

predsednik ministrskega sveta in notranji minister Dragiša Cvetković, prometni minister dr. Mehmed Spaho,

prosvetni minister Stevan Čirić, dosedaj skupščinski predsednik, gradbeni minister dr. Miha Krek, minister brez listnice dr. Džafer Kulenović,

minister vojske in mornarice armijski general Miljutin Nedić, ministra brez portfelja Ante Maštrović in Franc Snaj,

minister za zunanje zadeve dr. Aleksander Cincar-Marković, naš dosedanji poslanik v Berlinu,

pravosodni minister dr. Viktor Ružić, pred kratkim upokojeni banavske banovine,

minister za trgovino in industrijo Jevrem Tomić,

minister za pošto, telegraf in telefon Jovan Altiparmaković,

minister za gozdove in rudnike Ljubomir Pantić,

minister za kmetijstvo inž. Nikola Beslić,

finančni minister dr. Vojislav Gjurčić, upravnik Drž. hipotekarne banke,

minister za socialno politiko in ljudsko zdravje Miloje Rajaković,

minister za telesno vzgojo Djura Čejović in

minister brez listnice dr. Brancko Miljuš.

Razen štirih so vsi novi ministri poslanci ali senatorji.

Zvišanje obč. proračunov gospodarsko neutemeljeno

Liubljansko prebivalstvo preslabo prehranjeno

V vseh samoupravnih zastopih se bodo začele te dni razprave o novem proračunu. Povsod se množe glasovi, da so ti proračuni previsoki in da preveč obremenjujejo gospodarstvo. V zadnji številki smo tudi obširno razložili, kako previsoke občinske trošarine ovirajo ne samo industrializacijo Slovenije, temveč naravnost silijo industrije, da se selijo v druge kraje. A ne samo pri nas, tudi drugod v državi so nezadovoljni zaradi previsokih občinskih proračunov. Kot viden dokaz tega nezadovoljstva je izšel v zadnjem beograjskem »Privrednem pregledu« uvodnik »novi občinski proračuni«, iz katerega v naslednjem podajamo vsa najvažnejša mesta.

Tudi uvodničar »Priv. pregleda« se, kakor smo se sklicevali mi v svojem članku, najprej sklicuje na znano okrožnico finančnega ministra, ki je bila objavljena tudi v »Službenih novinah«, da je bilo s tem zadosti jasno povedano, da se mora ta okrožnica upoštevati. V tej okrožnici naglašajo finančni minister, da ne bo dovolil novih občinskih davščin in da zahteva, da se tudi sedanje revidirajo, ker so

večinoma previsoke in ker niso v skladnosti z vrednostjo proizvodov in uslug, za katere se plačujejo. Znosnost davčnih bremen se mora pregledati ter ozirati se mora na davčno moč meščanov.

Sedaj se proučujejo novi občinski proračuni. Od njih realizacije zavisi v znatni meri blagostanje prebivalcev v naših mestih. V nekaterih občinah so novi proračuni tudi že razgrnjeni na vpogled.

Iz dosedaj objavljenih proračunskih načrtov se vidi, da kljub okrožnici fin. ministra predlaga večina občinskih uprav povečanje proračuna. Naslednja tabela o prejšnjih in novih občinskih proračunih to jasno kaže:

	1938/39	1939/40
	v milijonih din	
Beograd	338,97	355,35
Ljubljana	117,82	122,85
Maribor	60,11	62,21
Novi Sad	35,00	38,00
Osijek	27,71	29,54
Karlovec	22,20	23,80
Slav. Brod	7,20	7,20
Kruševac	6,55	5,86

V odstotkih so se novi proračuni povečali v Beogradu za 4,83%, v Ljubljani za 4,27%, v Osijeku

za 6,59% (kjer pa niso upoštevani dohodki mestnih podjetij), v Karlovcu za 7,20% itd.

Zanimivo je tudi, kako posamezne občinske uprave utemeljujejo zvišanje proračunov. Beograjska občina pravi, da je povečanje upravičeno, ker se bo povečalo število občinskih davkoplačevalcev in tudi prometa v mestu. Zvišanje ljubljanskega proračuna se utemeljuje z večjimi dohodki mestnih podjetij, karlovaški proračun je večji zaradi zvišanja rednih dohodkov, novosadski zaradi zvišanja občinske doklade od 55 na 60% itd., oni v Dugi resni, ki je bil zvišan od 1,15 na 1,97 milijona din ali za 70,35%, pa z normalnim povečanjem dohodkov od silnega razvoja tekstilne industrije.

Gospodarska stvarnost pa je drugačna

Da se morejo občinski proračuni povečati v tej meri, sta potrebna dva pogoja: 1. splošna gospodarska konjunktura in 2. poostren občinski fiskalizem.

Pri splošni gospodarski konjunkturi se morejo v resnici objek-

Zvišajte plače državnih nameščencev!

Dopis iz uradniških vrst

ške uprave povečanje svojih proračunov?

Tako beograjski gospodarski list! Pripomniti pa moramo, da je prav gotovo konsum živil v Ljubljani mnogo bolj natančno zabeležen kot v Beogradu. Saj je na ozemlju Beograda, v Zemunu in Pančevu tudi kmetijska proizvodnja zelo velika ter je zato verjetno Beograd konsumiral še znatno več. A kljub temu mora tudi beograjski gospodarski list konstatirati, da zaostaja življenjska ravan ljubljanskega prebivalstva za ono beograjskega. Kje je še kaj ostalo od nekdanje bajke o bogati Sloveniji! Niti Beograd je ne vidi več!

Neplačani dopusti

se vrste zadnje čase v železniških delavnicah v Mariboru. Krediti so že skoraj popolnoma izčrpani, ker se je menda preveč porabilo za nabavo materiala, tako da manjkajo sredstva za mezde delavstvu. Zadnje dni so morali delavci po več dni ostati doma, ker ni bilo dela oziroma denarja za mezde. Pravijo, da bodo morali delavci do dne 1. aprila še mnogokrat ostati doma, dokler ne stopi v veljavo novi državni proračun.

Stanje naših klirinških računov

Dočim se naše terjatve proti Nemčiji kar ne morejo bistveno znižati, padajo pa proti Italiji zelo hitro. Po zadnjem izkazu so padle skoraj za 10 milijonov din, da znašajo le še 2.369.000. Spremembe v naših kliringih kažejo poslednje številke (vse v milijonih dotične valute):

Aktivni kliringi:

	31. 1.	21. 1.
Bolgarska din	1-77	1-77
Italija din	2-36	12-12
Nemčija RM	26-11	26-34
Poljska din	5-79	5-77
Turčija din	18-28	18-44
Španja pezeta	2-93	2-93

Pasivni kliringi:

Belgija belg	2-36	2-33
Madžarska din	15-75	16-81
Romunija din	12-08	13-87
Češkoslovaška Kč	114-48	136-12
Švica šv. fr.	2-80	3-09

Važno gospodarsko predavanje v Celju

Društvo absolventov drž. trg. šol v Celju, katerega uspešno delovanje na kulturnem polju je že celjski javnosti dobro znano, priredi v sredo 8. februarja t. l. ob 20. uri v risalnici meščanske šole zanimivo in poučno predavanje s skioptičnimi slikami o naših pomorskih tržiščih in njih odnosu do tujih tržišč. Predaval bo glavni tajnik Podmladka jadranske straže za dravsko banovino Viktor Pirnat iz Ljubljane.

Predavatelj bode orisal pomen naših tržišč ob morju za zaledje ter njih vpliv na naše gospodarstvo. Hkrati pa jih bode primerjal s tujimi tržišči in prikazal njih medsebojno trgovsko zvezo. Vsa izvajanja bodo izpopolnjevale številne skioptične slike.

Opozarjamo našo, predvsem gospodarsko javnost na to aktualno strokovno predavanje.

Naše terjatve proti Italiji likvidirane

Naše terjatve proti Italiji so znašale po izkazu z dne 31. januarja še nekaj nad dva milijona din. V prvih dneh februarja pa so bile tudi te terjatve likvidirane. Italija je torej ne v čisto 13 mesecih likvidirala ves svoj dolg našim izvoznikom v višini skoraj 400 milijonov din. Z likvidacijo naših terjatev proti Italiji so tudi odpravljene vse težave za plačilo našega izvoza ter prejemale sedaj naši izvozniki v Italijo svoje blago plačano v nekaj dneh.

Na vseh zadnjih občnih zborih Zveze trg. združenj je bila sprejeta tudi zahteva, da se plače drž. nameščencev zvišajo, ker so sedanje prenizke in ker zaradi nizkih plač trpi tudi čistost in ekspeditivnost uprave. Tudi »Trgovski list« je ponovno in z vso odločnostjo nastopal za zvišanje prejemkov drž. nameščencev. Apel na slovensko trgovstvo, da se tudi ono izreče za zvišanje uradniških plač, je zato odveč, ker je slovensko trgovstvo storilo to že samo od sebe. Kljub temu pa v naslednjem objavljamo v celoti dopis, ki smo ga prejeli iz uradniških vrst o potrebi zboljšanja gmotnega položaja drž. nameščencev, da s tem še bolj poudarimo razumevanje trgovstva za upravičene zahteve državnih nameščencev.

Dopis, ki smo ga prejeli iz uradniških vrst, se glasi:

Večinoma vsi listi so že prinesli članke o slabih plačah državnih uslužbencev. Tudi v Vašem cenj. listu sem v št. 99/1938. čital tak članek z napisom: »Silna zadolženost železničarjev«. (Objavili smo tudi že več drugih podobnih člankov ter se dosledno borili za zvišanje prejemkov drž. uslužbencev. — Op. uredništva.)

Seveda niso samo železničarji tako zadolženi, ampak tudi drž. uslužbenci drugih resorov. Časniki pišejo vedno samo o nizkih oziroma nezadostnih plačah. Pa to je premalo! Kakor sem namreč večkrat opazil v pogovorih s trgovci, industrialci, obrtniki itd., sicer vsi vedo, da so državni uslužbenci slabo plačani. A da so te plače tako nizke, komaj eden ali drugi ve; in če komu povem številke, nihče ne verjame; ampak vsak misli, da ga »farbam«. Enkrat mi je tak gospod, ko sem mu na njegovo vprašanje povedal, da imam kot višji finančni svetnik s 30. službenimi leti malo manj kot 4000 din, naravnost užaljeno rekel: »Za tako neumnega pa me tudi ne smete imeti, da bi Vam to verjeli!«

Zato bo dobro, da se te »plače« enkrat priobčijo tudi v številkah. Marsikdo bo šele tako pravilno presodil položaj drž. uslužbenca. Tedaj bo moral reči: ali mora drž. nameščenec krasti ali pa mora biti do ušes zadolžen, ker drugače res ne more shajati.

Torej pogledimo, kakšne so plače drž. nameščencev, n. pr. plače uradništva finančne direkcije! Tako znaša mesečna plača finančnega direktorja, čigar delokrog obsega vso dravsko banovino, recij in piši 3.000— din, položajna doklada 1720 din in osebna draginjska doklada 220 din, skupaj tedaj din 4940—. To pa je bruto plača. Po odbitku uslužb. davka po 358 din, in prispevka za pokojninski fond po 236 din, dobi na roke čistih 4346 din. (!) To je plača finančnega direktorja! Lahko si predstavljate, kakšne so plače n. pr. davčnih uradnikov; gibljejo se namreč med 1000 in 2400 din!!

Višji fin. svetniki imajo mesečno čistih 3700 do 3900 din, svetniki 3000 din, višji tajniki 2600 din, pristavi 1800 din ter pripravniki 1440 din! To so plače juristov s popolno fakultetno izobrazbo. Za vsakega otroka se zviša ta plača za 140 din mesečno.

Najvišja plača pisarniških uradnikov znaša 970 din (!), k temu še položajna doklada 500 din in osebna drag. doklada 750 din, skupaj 2220 din; po odbitku davka 100 din in penz. fonda 74 din dobi čistih 2046 din. Če ima na primer 4 otroke, dobi za te 4 krat po 140 je 560 din, torej za 6 oseb mesečno plača 2606 din!! Marsikdo teh nesrečnikov mora že za stanovanje samo plačevati mesečno več ko 606 din, da mu ostane torej 2000 din.

Mesečna plača zvaničnika znaša samo še 600, osebna drag. doklada 760 din, skupaj 1360 din, manj 67 din odbitka, torej čisto ima 1300 dinarjev.

Mesečna »plača« dnevičarja in služitelja se giblje med 360 in 600 din, k temu še osebna drag. doklada 585 do 730 din, torej bruto mesečnih 1090 oziroma 1185 din, manj odbitki 50 do 60 din, torej čistih mesečnih din 1040 do 1120. Za vsakega nepreskrbljenega otroka dobi še 140 din na mesec več!

Take so tudi plače v drugih resorih. Na primer nima sodnik okrožnega sodišča s 30. službenimi leti več kakor okroglo 4000 din. Vsakdo bo rekel: s takimi plačami izhajati danes je nemogoče.

Če pomislimo, da mora od te »plače« drž. uslužbenec odšteti še za stanovanje mesečno eno četrtino, eno tretjino ali še več, postanejo gornje številke še katastrofalnejše.

Nujna posledica takih plač je zadolženost ali pa korupcija in se mora taka politika, ki ga v to silo, označiti — zelo milo rečeno — kot popolnoma zgrešena. Dogodilo se je pred kratkim, da je davčni uradnik stal pred sodiščem zaradi podkupovanja, pa je bil oproščen. Naravno, kajti sodnik si mora reči: če gospodinja deklo tako slabo plačuje in ji nastavi kovača, da ga ukrade, bom obsodil gospodinjino in ne deklo. Tako je bilo pri tem uradniku: njega je bilo absolutno

V Mariboru se napoveduje živahna stavbena sezona

Kakor smo zadnjič že omenili, državnim mostom, ki jo občina odstopi Vzajemni zavarovalnici po ceni 500 din za kvadratni meter, tako da dobi občina za to stavbišče 645.500 dinarjev. Tam se bo morda letos začela zidati štirinadstropna poslovna in stanovanjska hiša. Govorji se, da bo v novi hiši tudi velika dvorana. V zvezi z zidavo te hiše napravi občina tudi široko stopnišče nizdol k Dravski ulici in se namestu tukaj tudi podzemsko stranišče.

Zadnje dni je bilo zopet prodanih v Mariboru nekaj stavb, zlasti pa stavbišč na robu mesta, tako da bo zadovoljiva stavbena sezona tudi na periferiji. Tako je prodal kovač Mirko Sel mesarju Vinku Pirštu v Jadranski ulici novo enonadstropno hišo za 350.000 din, železničar Franc Goll svoji hčerki Štefaniji stavbišče z nedodelano hišico za 60.000 din, Franc Vurk zobozdravniku dr. Sedeju parcelo na Dvořakovi cesti v velikosti 703 kv. metre za 15.466 dinarjev, mestna občina Konradu Rozmanu stavbišče v velikosti 544 kv. m za 16 tisoč 320 din, Alojzu Androjni parcelo v velikosti 757 kv. m za 16.654 din in Josipu Sauerbrunnju 875 kv. m veliko stavbišče za 19 tisoč 250 din, vsa tri v Magdalenškem predmestju med Betnavsko in Tržaško c., ter Mihael Plevnik trgovcu Ivanu Goettlichu gramoznico z delom vrta ob Koroški cesti za 35 tisoč dinarjev.

oprostiti,

Vsi protesti in vse pisarenje po časopisih ne zaleže nič; niti naraščujoča draginja ni mogla vlade prepričati, da so take »plače« danes nemogoče. In pri tem se v časopisih še venomer naglašajo, kaka prosperitetna vlada pri nas, da nimamo deficita, ampak da smo celo visoko aktivni!

Pri takih plačah je seveda tudi prizadet trgovec, ker kupna moč uradnika ozirom drž. uslužbenca stalno pada, in sicer katastrofalno. — Zato mislim, da bi bil danes bolj kot kdaj na mestu nujni poziv trgovcem, industrialcem in obrtnikom, da zastavijo pri vladi ves svoj vpliv, da prejmejo drž. uslužbencem izdatno zvišanje, če hoče imeti nekorumpirano in nezadolženo uradništvo in če hoče, da se malo poživita trgovina in obrt. Saj ta denar pride končno zopet v prid državi, ker bo zaradi zvišane prometa tudi dotok davkov večji.

Ponavljamo le to, kar smo že uvodoma naglasili. Gospodarski krogi so bili, so in bodo za zvišanje prejemkov drž. nameščencev. Odločajo pa o tem nar. poslanci in na te je treba predvsem nasloviti ta apel. Tembolj, ker imajo sedaj ob sprejemanju proračuna najlepšo priliko, da sklenejo zvišanje prejemkov drž. nameščencev.

Portugalska, ker ni hotela Češkoslovaška dobavljati Portugalski najmodernejših strojnih pušk.

Francoske čete so že prodrle do francoske meje. Ze pred tem pa je bil sklenjen med generalnim štabom republikanske vojske in zastopniki francoske vojske sporazum o prehodu republikanske vojske v Francijo. Vse republikanske čete bodo takoj po prihodu v Francijo razorožene in vojniki poslani v koncentracijska taborišča. Oni vojniki, ki bi hoteli prestopiti k nacionalistom, bodo poslani v San Sebastian. Umik republikanske vojske na francosko ozemlje je trajal vso noč in se je izvršil v redu. V francoskem letališču Carcassone je pristalo 24 republikanskih letal. Tudi predsednik republike Azana s spremstvom, predsednik katalonskega parlamenta Companys in baskiške vlade Aguirre so prestopili francosko mejo. Usoda predsednika vlade Negrina in drugih članov njegove vlade je neznana.

Francoske čete so zasedle mesto Gerona, ki so jo republikanci izpraznili, da je padlo mesto brez boja. Francoske čete so že prodrle 30 km do mesta Figueras. Število španskih beguncev je v Franciji naraslo že na 90.000.

Pogajanja francoske vlade z vlado gen. Franca potekajo ugodno.

Francoska vlada je poslala v Španijo senatorja Berarda, da pripravi pogajanja z vlado generala Franca. Listi trde, da je francoska vlada sklenila, da prizna vlado gen. Franca in da je zato poslan v Španijo senator Berard. Za senatorjem bo odpoval v Španijo še kardinal Baudrillard.

Francoska vlada pripravlja ustanovitev ministrstva za propagando.

Na seji švicarskega zveznega sveta je izjavil šef vojnega oddelka, da je Švica pripravljena na obrambo svoje neodvisnosti proti vsaki velesili. Za Švico velja geslo: Raje smrt kot suženjstvo!

Veliki fašistični svet je imel v soboto ponoči sejo. Za sejo je vladalo v vseh mednarodnih političnih krogih veliko zanimanje, ker se je pričakovalo, da bo imel na seji Mussolini velik govor o zunanje-politični situaciji. Ta za mednarodno javnost namenjeni govor pa je izostal. Mussolini je na seji le interno poročal o splošnem mednarodnem položaju ter je veliki fašistovski svet sprejel njegovo poročilo z odobravanjem. Enako je sprejel svet z odobravanjem na znanje Hitlerjev govor. Veliki svet je nadalje sklenil, da se italijanske čete ne umaknejo iz Španije, dokler ni popolna zmaga gen. Franca dosežena. Veliki svet je nato razpravljal še o 20letnici fašističnih organizacij, o izpopolnitvi socialne zakonodaje ter o zaključnih drž. računih.

Sovjetska vlada je sporočila budimpeštanski vladi, da je odpravila svoje poslanstvo v Budapešti in da pričakuje, da tudi madžarska vlada odpravi svoje poslanstvo v Moskvi. Sovjetska vlada je to storila, ker je Madžarska vstopila v protikomunistični pakt. Zakaj ni sovjetska vlada odpravila svoja diplomatska zastopstva tudi v državah, ki so ustanovile protikomunistični blok, ni prav razumljivo. Sicer pa sovjetska vlada izjavlja, da njen korak še ne pomeni prekinitve diplomatskih stikov z Madžarsko, temveč naj bi bili obe državi v stiku po svojih zastopstvih v neki tretji državi.

Izjava Roosevelta je povzročila v Ameriki živahno gibanje opozicionalnih voditeljev, ki izkoriščajo njegovo izjavo za boj proti Rooseveltu in njegovi politiki. Da preseka to gonjo, je poklical Roosevelt k sebi novinarje in jim izjavil, da je vest, da bi on dejal, da so ameriške meje na Reni, premišljena laž. Bistvene točke ameriške zunanje politike so naslednje: Združene države Sev. Amerike so proti politiki zvez ter za svetovno trgovino brez izključitve te ali one države. Združene države pozdravljajo vsako prizadevanje za omejitev oboroževanja. Prebivalstvo Združenih držav je za miroljubno ohranitev politične, gospodarske in socialne neodvisnosti vseh narodov na svetu. Nadalje je izjavil Roosevelt, da se zunanja politika ni spremenila in da se tudi ne bo spremenila. Nekateri so njegovo politiko nalašč napačno naslikali. Kljub tej novi izjavi predsednika Roosevelta pa nemški tisk nadaljuje kampanjo proti Rooseveltu. Nekateri ameriški senatorji so zaradi zadnjih dogodkov zahtevali, da se seje obrambnega odbora kongresa javne.

Drž. podtajnik Butler je izjavil v angleški spodnji zbornici, da londonska vlada ne smatra ukrajinskega vprašanja za aktualno.

Belgijska kolonialna zveza je bila ustanovljena v Bruslju, da propagira po svetu potrebo ohranitve belgijskega kolonialnega imperija.

Japonci so skušali izkrcati čete v bližini Makava, pa so bili od Kitajcev odbiti. Kitajci so potopili dve japonski ladji.

Politične vesti

Madžarski poslanik v Pragi grof Weckstein, ki je zapustil Prago po znanih incidentih na madžarsko-češkoslovaški meji, se je zopet vrnil v Prago ter so s tem madžarsko-češkoslovaški odnosi zopet normalizirani.

Diplomatski odnosi med Portugalsko in Češkoslovaško bodo v kratkem obnovljeni. Pred dvema letoma je te odnose pretregala

Denarstvo

Stanje Narodne banke

Izkaz Narodne banke z dne 31. januarja navaja naslednje izpremembe (vse številke v milijonih din):

Zlata podloga se je zvišala za 0,4 na 1.911,13.

Devize izven podloge so se znižale za 64,33 na 526,63.

Vsota kovane denarja se je znižala za 15,56 na 338,70.

Posojila so se znova znižala, in sicer skupno za 20,1 na 1.685,43.

Vrednosti rezervnega fonda so se zvišale za 14,00 na 235,56, vrednosti ostalih fondov pa za 2,86 na 36,47.

Razna aktiva so se zmanjšala za 20,21 na 2.032,71.

Obtok bankovcev se je v zvezi z ultimom povečal za 166,91. Še v mnogo večji meri pa so se znižale obveze na pokaz, ki so padle za 264,91 na 2.126,32.

Razna pasiva so se zmanjšala za 5,66 na 226,43.

Celotno kritje se je zvišalo od 27,80 na 28,11 odstotka, samo zlato kritje pa od 27,64 na 27,95 odstotka.

Obrestna mera je ostala še nadalje nespremenjena ter se sedaj niti več ne govori o prepotrebni znižanju obrestne mere.

Zunanja trgovina

Finančni minister je odredil, da se v bodoče pri plačevanju davka na poslovni promet ter luksuznega davka kakor tudi pri plačevanju carine ad valorem za blago, ki prihaja iz Amerike ali ki je fakturirano v ameriških dolarjih, preračunava ameriški dolar po uradnem tečaju, ki ga predpiše vsak mesec finančni minister.

V italijanskem kliringu je izplačala Narodna banka dne 3. februarja nakaznico s št. 681 z dne 21. januarja 1939. — V poljskem kliringu je izplačala nakaznico št. 47 z dne 17. januarja 1939 in v turskem kliringu nakaznico št. 1927 z dne 8. novembra 1937. V bolgarskem kliringu ni nobene spremembe.

Narodni dohodek Češkoslovaške cenijo strokovnjaki za leto 1938/37. na 76 do 83 milijard Kč, ter je narasel od septembrske krize na 90 milijard. Po odepitvi sudetskega ozemlja pa je padel za polovico in se cenil za 1. 1938. na največ 44 milijard Kč.

Med češkoslovaško in grško vlado je bil sklenjen sporazum, da bo Češkoslovaška nakupila polovico njej potrebnega tobaka v Grčiji, Grčija pa v Češkoslovaški večje količine sladkorja.

Nemška trgovinska delegacija je predložila sovjetskemu poslanstvu v Varšavi zelo ugodne kredite za nakup letal in lokomotiv v Nemčiji. Podobno ponudbo je predložila Nemčija tudi estonski vladi.

Premogovna proizvodnja je lani v Nemčiji narasla, in sicer črne premoga od 184,5 na 186,2, koks od 40,9 na 43,5 in rjavega premoga od 184,6 na 194,9 milijona ton. — Proizvodnja železne rude se je dvignila od 8,5 na 11,1 milijona ton.

Izvoz poljskega lesa se je lani znatno povečal. Skupna vrednost poljskega lesnega izvoza je znašala lani 194,1 milijona zlotov proti 189,7 milijona zlotov v l. 1937.

barva, plesira in kemično snazi obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovrtnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 3
Telefon št. 22-72.

Premogovnik Stanovsko

Pri Poljčanah je bil te dni prodan na dražbi za 175.000 din s prostosledi vred. Premogovnik je imel zadnja leta precejšnje finančne težave in je delavstvo že parkrat stavkalo, ker ni dobilo izplačane mezde. Velik del kupnine bo sedaj služil za izplačilo zaostale mezde.

Osnutek carinskega zakona

Dopolnilni predlogi mariborskih pridobitnikov

Že v prejšnjih številkah smo obširno poročali o spreminjavalnih predlogih mariborskih gospodarskih organizacij k novemu načrtu carinskega zakona. Danes naj navedemo še nekatere dopolnilne predloge teh organizacij.

Tako so gospodarski krogi mnenja, naj se zaradi enotnosti uporabljanja carinske tarife ustanove pri glavnih carinarnicah odseki za tarifsko-informacijsko službo, in sicer za konkretne primere. Ti odseki naj bi izdajali veljavne odločbe, ki pa bi jih moralo naknadno odobriti pristojno mesto. To predvideva tudi trgovinska pogodba z Nemčijo. Omenjeni tarifsko-informacijski odseki naj bi bili organizirani nekako po vzoru nemških informacijskih uradov za carinska vprašanja.

Po dosedanji praksi se morajo carinski deklaraciji priložiti vse potrebne listine, kakor tovarni list, račun, spričevalo o izvozu blaga itd., ter se naknadno dostavljanje dokumentov ne dovoljuje ali pa ima to za posledico, da se ob kasnejši predložitvi listin carini blago po višji postavki. Ker novi osnutek te določbe ne spreminja, bi bilo prav umestno, da se ta točka spremeni v toliko, da bi se dovolila tudi naknadna predložitev potrebnih listin; ob naknadni predložitvi naj bi se vrnila preveč plačana carina in druge pristojbine. Ako pa to ne bi šlo, potem naj bi se ta praksa dopuščala vsaj v onih primerih, ko se lahko dokaže, da so dokumenti ob času carinjenja res

že obstajali, da pa iz katerega koli razloga niso bili priloženi deklaraciji. Vsekakor bi bilo treba uvoznika poprej obvestiti, da prinese vse potrebne listine, preden se zaračuna višja postavka.

Mnogokrat se zgodi, da šele carinska kontrola proglasi potrdilo o izvozu blaga za neveljavno, kar pa lastnik pošiljke izve šele čez mesece, ko je blago že prodal. Carinarnica zahteva potem naknadno dodatno plačilo carine in pristojbin. To povzroča trgovcu veliko škodo, ker teh naknadnih izdatkov, ki so čisto precej visoki, ne more več v ceno blaga vključirati. Zato naj se v novi zakon vnese določba, da se potrdilo o izvozu, ki ga carinarnica spozna za pravilno, kasneje ne more več izpodbijati.

Glede manipulacije z deklaracijo naj se v osnutek ustavi določba, da se pri majhnih, nebitvenih napakah dovoli, da sme stranka pred carinskim organom popraviti napako, kar potem organ pripomni na deklaraciji. Pri večjih pogreškah pa, zaradi katerih postane formular neraben, naj se dovoli, da se sme spisati nova deklaracija, in to brez vsake prošnje, ki poslovanje samo zavlačuje. Dosedanja carinska taksa, ki je nekaka pristojbina za prošnjo, lahko ostane, če že mora biti.

Po sedaj veljavnih predpisih se zahteva pri izpodbijanju blaga, tudi pri popolnoma istovrstnem in enakem blagu, iz vsakega koleta po trije vzorcev, kar je vsekakor preveč, ker ni to le ovira pri po-

slovanju, ampak pomenja tudi obšutno škodo za lastnika pošiljke. Zato naj se ta določba popravi v tem smislu, da se zahteva pri vsakem desetem koletu po dvoje vzorcev, in naj se potem porabijo vzorci za analizo ali pa pri postopku o izpodbijanju blaga.

Odpravi naj se določba, da se morajo tudi majhne pošiljke do 2 kilogramov pošiljati na analizo. — Događa se namreč, da se porabijo za analizo tako veliki vzorci, da potem ostane uvozniku od pošiljke le prav malo.

Zelo komplicirane so določbe o tari, ker je omot za nekatero blago priznan, za drugo pa ne. Zadevno je treba poenostaviti v tem smislu, da naša carinska oblastva priznajo vsako v mednarodnem prometu priznano ambalažo. To priznanje je zlasti važno pri onih predmetih, ki se uzualno prodajajo po odbitku tare in pri katerih je zaslužek malenkosten, tara pa zelo velika, kakor pri raznih vrstah južnega sadja, sultaminah itd. Vendar je treba ščititi fiskalne interese države s primernimi odredbami, ako bi bil opravičen sum, da se hoče omot uvoziti kot blago, n. pr. če bi prispeli leseni zaboji, napolnjeni z drvmi in podobno.

Po dosedanjih predpisih pritožba zaradi manjkajočega blaga, ki ga izroči carinarnica, ni mogoča. Zato naj se uvede posebna kontrola, ki bo ugotavljala khalo blaga in v tem pogledu določila nekak maksimum, preko katerega ne sme iti manjek.

Nove iznajdbe povečujejo proizvodnjo nafte

Petrolej s svojimi derivati je danes najvažnejša gonilna snov, ki je ni mogoče pogrešati v miru, še mnogo manj pa v vojni. Petrolejska ležišča zemlje pa se bodo izžrpala še preje ko premogovina. Najkasneje v enem stoletju bo konec petrolejskega zaklada. Do takrat pa skušajo ljudje iz petrolejskih polj in vrelcev izkoristiti vse, kar je še tam zemeljskega olja.

Še pred nekaj desetletji je pustila družba, katere petrolejska polja niso bila več izdatna, vse naprave ležati ter si je na drugem kraju pridobila novo koncesijo. To neracionalno postopanje so sedaj popolnoma opustili. V zapuščenem petrolejskem polju leže še vedno milijonske vrednote, samo tehnika izkoriščanja še ni bila na tej višini, da bi spravila te zaklade na dan.

Prvi sistem, ki je v tem oziru prinesel novost, je bilo razstreljevanje vrelcev. V začetku so delali to silno primitivno. Par funtov smodnika so spustili navzdol po povrtni ter nato smodnik zažgali. Globoko pod zemljo je nato nastala eksplozija, ki je bila dovolj močna, da je znova odprla dotoke do sesalke in naprave so postale spet rentabilne. Kasneje so namesto smodnika začeli uporabljati visoko brizantni nitroglicerini. Če je smodnik osvežil približno eno tretjino izsušenih vrelcev, jih je nitroglicerini več ko polovico. Vendar pa so to bili grobi, tehnično zelo nepopolni dvigalni procesi, ki so se delali pod zemljo. Moglo se je n. pr. tudi zgoditi, da je nastal tudi čisto nasproten učinek in da je eksplozija popolnoma zamašila še skromno curljajoči vrelce. Druga slaba stran te metode je bila v velikanski nevarnosti nitroglicerina, enega najbolj zavratnih razstreliv.

Še danes dostikrat uporabljajo sistem razstreljevanja. Bolj učinkovit, a tudi znanstveno in tehnično bolj utemeljen pa je novi način, po katerem se olje iz kilometre velike nižine zažene na vrh s po-

močjo plinov. Skoraj vsako znano ležišče zemeljskega olja sestoji iz več plasti: v najvišji je zemeljski plin, potem pride plast surovega nafta, ki jo navadno zaključuje plast slane vode. Te tri plasti so posledica organskega nastanka petroleja; neizmerne množine morskih živali so strohnele pod zadušnim zračnim odhodom. Iz trohnenja nastali plini so silili navzgor, a jim je pot zapiralo kamenje ali zemeljska plast. Pod nafto pa je ostala plast slane vode. Obe plasti sta stiskale nafto, da so pri navrtanju sivignili vrelci nafte na ducate metrov visoko. Čim bolj pa je pritisk plina popuščal, tem manj je imela tudi nafta vzroka, da se je dvigala in približala črpalki. Če pa pritisk plina popolnoma preneha, potem usahne nafta v pesku ter je skoraj za zmerom izgubljena. Razstreljevanja morejo spraviti na dan le majhne količine nafte in v kratkem je treba vse polje opustiti, ker je nerentabilno, pa čeprav so v njem še milijonske vrednosti.

Tu pa sta posegla vmes znanstvena preudarnost in tehnični napredek. Če je bil plin tisti čarovnik, ki je spravil nafto na dan, je pač treba plin ohraniti pod zemeljsko površino. Nova petrolejska polja, zlasti v južnoameriških državah, so se začela izkoriščati, ves plin pa, ki je prihajal na dan, je bil zopet potisnjen pod zemljo. Napravili so se poskusi v geološko enaki zemlji. Pri zondi A ni imel plin prostega izhoda, pri zondi B, ki je bila le malo oddaljena od prve, pa je imel plin prost izhod. Poskus je dal ta rezultat: V začetku sta dali obe zondi enako količino nafte, zonda B pa še zemeljski plin, ki se je mogel industrijsko uporabiti. Nato pa se je pokazala razlika. Zonda A je ostala skoraj neizpremenjena, pri zondi B pa je pritisk plina popuščal. Po štirih mesecih je dala zonda B le še eno tretjino petroleja, po pol letu komaj polovico in po desetih mesecih

je skoraj čisto usahnila, zonda A pa je ostala še nadalje izdatna in daje enako količino že celih pet let. Poskusi so se ponovili na drugih krajih in tudi v drugačnih okoliščinah, vedno pa se je pokazalo, da je začela padati proizvodnja petroleja, kakor hitro je ponehaval plin.

Po vojni so se začela izkoriščati nova petrolejska ležišča vedno po novem sistemu zadrževanja plina. Izkazalo se je, da ta način pridobivanja nafte prekaša vse druge sisteme.

Kasneje pa so odkrili, da tudi izgubljena in že davno kot popolnoma suha smatrana ležišča le še niso brez vrednosti. Čeprav ni bilo v njih več plina, so se mogla ta s plinom zopet mehnično napolniti ter je ta plin zopet začel pritiskati na nafto ter jo prisilil, da se je dvignila na zemeljsko površino. Poskusi so se obnesli odlično. Kjer koli se je moglo, so navrtali globoke luknje in po njih napeljali v zapuščena ležišča plin. Zopet se je izkazal račun kot pravilen: čim več plina je prišlo pod zemljo, tem več nafte je prišlo iz zemlje. Razvaline nekdanjih ležišč so tako postale zopet industrijska središča. To postopanje je sicer drago, toda še vedno cenejše, kakor vrtnanje v neraziskano notranost zemlje. Ves uspeh pa ni važen le za sedanjost. Znanstveniki so ugotovili, da se more z novim načinom vbrizgavanja plina pod zemljo življenjska doba petrolejskih ležišč povprečno podaljšati za še enkratno dobo. Na ta način bi bila izžrpana petrolejska ležišča na zemlji ne že v enem stoletju, temveč šele v dveh stoletjih.

Dobave - licitacije

Komanda pomorskega arzenala v Tivtu sprejema do 18. februarja ponudbe za dobavo čistega kositra, lanene jadrenine, sukanca, železnih pocinkanih oči; do 18. februarja raznega usnja, srnjih kožic,

britev, kokosove preproge, lanene impregnirane jadrenine, tkanine za preproge, razne pločevine, bakrenih cevi, plavljenega jekla, elektrod; do 20. februarja medenih oči, konopnena sukanca, lanene in konopne jadrenine.

LICITACIJA

Dne 7. februarja bo v skladišču glavne carinarnice v Ljubljani licitacija za prodajo blaga, kateremu je rok ležanja potekel (svilena tkanina, barve, bombažna tkanina, dežniki idr.).

Dne 13. februarja bo pri prometnokomercialnem oddelku direktorije drž. železnic v Ljubljani licitacija za izdelavo službene obleke.

Razpisane so naslednje licitacije: dne 14. februarja pri komandah mesta: Celje, Škofja Loka; 16. februarja Murska Sobota, Ljubljana, Slovenska Bistrica, 18. februarja Dolnja Lendava, Maribor, Bohinjska Bela; 20. februarja Ptuj, Novo mesto in Mojstrana za dobavljanje mesa po garnizijah vojaštva za čas od 1. aprila do 30. septembra t. l.

Dne 17. februarja bo pri upravi zavoda »Obilicevo« v Kruševcu licitacija za dobavo električne peči; 24. februarja kompletne instalacije za napravo narkoznega etra; 3. marca platnenih in volnenih krp.

Dne 27. februarja bo v pisarni komande dravskega žandarmerijskega polka v Ljubljani licitacija za prodajo konjskega gnoja.

Dne 27. februarja bo pri upravi smodnišnice v Kamniku licitacija radi dobave 100.000 kg žvepla in dne 8. marca 8584 kg trinitrotoluola.

(Predmetni oglasi so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani na vpogled.)

Poštna direkcija v Ljubljani razpisuje dobavo 1400 kom. betonskih blokov za kabelsko telefonsko kanalizacijo v Mariboru z direktno pogodbo na dan 11. februarja t. l. Pogoji po din 30— v pisarni direktorije.

Predelava stare bronaste žice v novo žico. Direkcija pošte v Ljubljani razpisuje pismeno licitacijo za oddajo predelave 5787 kg stare bronaste žice ter bronastih in bakrenih odpadkov v novo silicium-bronasto žico, 2,5 mm. Licitacija bo dne 24. februarja 1939 ob 11. uri v pisarni ekonomskega odseka direktorije, soba št. 42, Sv. Jakoba trg št. 2/I. Pogoji po din 30— v pisarni direktorije pošte v Ljubljani.

Spremembe v angleško-argentinski trgovini

Trgovinska bilanca Velike Britanije z Argentino se je nenadno obrnila na bolje v letu 1938. Vidna neugodna bilanca je padla od 49.800.000 na 19.500.000 funtov. Ako upoštevamo tudi nevidne postavke (tovorjenje, zavarovanje, plačila obrokov), se je bilanca, še 1937. leta za Vel. Britanijo pasivna za 8 mil., spremenila leta 1938. v aktivno: za 7 milijonov funtov. Ta sprememba je posledica slabe argentinske letine tako pšenice kakor koroze, zaradi česar je uvozila le malo žita v Veliko Britanijo. Uvoz pšenice je padel za 65% po vrednosti in 73% po količini. Koroza je padla za 71% po vrednosti in 72% po količini. Pač pa je Argentina vzdržala druge glavne uvozne postavke za Vel. Britanijo — meso in živalsko krmo. Z druge strani je Vel. Britanija vzdržala svoj izvoz v Argentino mnogo bolje kakor je bilo pričakovati. Padel je samo za 2,8 od 19.409.000 na 18.852.000 funtov kljub temu, da je kupna moč Argentine močno padla in kljub velikemu padcu izvoza dveh glavnih britskih postavk — bombažnega blaga in železnih in jeklenih izdelkov. Ugodna bilanca je predvsem posledica tega, da je Argentina vzela letos od Velike Britanije 7 rušilcev, katerih vsak velja 400.000 funtov, in posledica velikih pošiljk Diesellovih železnih vagonov za Britsko-argentinsko železnico.

Konkurzi - poravnave

Razglašen je konkurz o premoženju zapuščine Hermana Šulerja, trg. v Gor. Sušici pri Bizeljskem. Konkurni komisar Ivanec, upravnik mase odvetnik dr. Drnovšek v Brežicah. Prvi zbor upnikov dne 15. februarja ob 9., oglasitveni rok do 10. marca, ugotovitveni narok dne 15. marca ob 9. uri.

Nove knjige

Dr. Andrej Gosar:

Gospodarstvo po načrtu, njegove naloge in problemi

Kot I. zvezek zbirke študij, ki jo izdaja agilni Socialno-ekonomski inštitut v Ljubljani, je izšla razprava dr. A. Gosarja o gospodarstvu po načrtu, njegovih nalogah in problemih. Morda ni vprašanja, ki bi bilo za prvi zvezek nove zbirke bolj primerno ko ravno načrtno gospodarstvo. Saj se skoraj vsa moderna gospodarska teorija suče okoli tega vprašanja in v vseh narodih se oglašajo pristaši in nasprotniki načrtnega gospodarstva. Tako se je tudi že pri nas začela debata o tem vprašanju, ni pa bila ta debata vedno tudi dovolj stvarna. S svojo studijo posega dr. Gosar v to debato navdse posrečeno. Najprej jasno pove vse prednosti svobodnega liberalnega gospodarstva, a tudi vse njegove velike napake, zaradi katerih se je moralo to gospodarstvo tudi umakniti. Nato pa enako jasno razloži napake in prednosti državnega vezanega gospodarstva, ki je dobilo v avtarkičnem gospodarstvu posebno viden izraz. Po teh analizah se že nekako avtomatično vsiljuje misel o načrtnem gospodarstvu,

ki pa ne pomeni nekaj čisto novega, temveč je le nekak kompromis, da se pride do prave gospodarske evolucije, ki pa bo imela svoje korenine tudi v narodu.

Pregledno in jasno je na stisnje-

nem prostoru podan ves problem, da se res vsakdo more poučiti o tem najvažnejšem sodobnem javnem vprašanju.

Cena dela je nastavljena zelo nizko — 8 din —, da si ga more

nabaviti vsak. Prav toplo priporočamo to delo, zlasti vsem gospodarskim ljudem. — Naroča se pri Soc. ekonomskem inštitutu v Ljubljani, palača Delavske zbornice.

predlog in poročilo verifikacijskega odbora. Vsi mandati poslancev, ki so predložili svoje poverilnice, so potrjeni.

Za romunskega veleposlanika v Beogradu je imenovan dosedanji šef romunske spodnje - donavske oblasti Viktor Cadera.

Volitve delavskih zapužnikov v podjetjih, ki spadajo pod delavsko zaščito, je minister za socialno politiko in ljudsko zdravje odgodil do maja meseca.

V Zagrebu se je začela seja predsedništva Zveze mest.

Novi proračun donavske banovine znaša 202'19 milijona din ter je za 19 milijonov din višji od sedanjega.

Za prislino poravnavo je zaprosil Josip Radelić, ki ima v Splitu dve veliki manufakturni trgovini. Njegova pasiva znašajo 1.130.000 din, aktiva pa samo 700.000 din; ponuja 40odstotno poravnavo.

Jugoslavanski tovorni parnik »Avala«, eden naših največjih trgovinskih parnikov in last Jugoslovenskega Lloydja, je v megli nasedel na pečino v bližini Rta dobre nade. Vso posadko so rešili. Parnik je najbrže izgubljen. Vprašanje je tudi, če bodo mogli rešiti tovor. Parnik je vozil 10.000 ton premoga iz Cardiffa v Durban in je že skoraj dosegel svoj cilj.

Holandska prestolonaslednica pričakuje nov radosten dogodek. Holanci upajo, da bo to pot zagotovo princ.

Umril je petrolejski magnat sir Henry Deterding v starosti 72 let.

Belgijskega ministrskega predsednika Spaaka so napadli bivši bojevniki in ga ranili na čelu. Policija je aretirala več napadalcev. Govoriti zaradi tega ali celo pisati, da je bil min. predsednik Spaak oklofut — je neukusnost preve vrste.

Letošnji kongres Nemcev iz tujine bo v Graecu ter se ga bodo udeležili vsi voditelji Nemcev v tujini.

Prvič po 20 letih je bil te dni na Madžarskem zopet nabor vojaških zavezancev, ker je sedaj Madžarski priznana pravica do popolnega oboroževanja.

V Angliji se je priglasilo toliko mož za prostovoljno vojaško službo za primer vojne, da se novi priglasili ne sprejemajo več.

Med Kitajsko in Anglijo je bila sklenjena pogodba, da dobavi Anglija Kitajski 300 vojaških tovornih avtomobilov, ki se bodo plačali iz angleškega polmilijskega funtnega posojila Kitajski.

Pri manevrih japonske mornarice sta trčili dve podmornici. Prva se je mogla še s težavo rešiti, druga pa se je potopila 50 m globoko. V njej je bilo 48 mož posadke. Na kraj nesreče je bila takoj poslana posebna ladja za reševanje podmornice, a je vprašanje, če bo prišla še pravočasno.

V Londonu so bile nove eksplozije, ki so zahtevale tudi človeške žrtve. Policija je poostrila nadzorstvo nad irskimi nacionalisti.

Več članov angleške spodnje in zgornje zbornice je prejele od irskih nacionalistov grozila pisma, da se bodo atentati Ircev pomnožili, če bodo na seji parlamenta nastopili proti irskim republikancem.

Nemške letalske sile so bile s posebno naredbo na novo organizirane. Razdeljene so v severno, zapadno in vzhodno skupino.

General Miaja je odredil, da se okoli vse republikanske španije napravi par kilometrov širok utrdbeni pas.

Republikanska vlada je prepegljala v Francijo okoli 400 umetnin, del najslavnejših slikarjev.

Radio Ljubljana

Torek dne 7. febr. 11.00: Slovenska mladina ob meji in na Kočevskem (Marjan Tratar) — 12.00: Nove plošče — 12.45: Poročila — 13.00: Napovedi — 13.20: Šrnel »Štirje fantje« — 14.00: Napovedi — 18.00: Radijski orkester — 18.40: Osnova svetosti (religioznosti). Predava Fr. Terseglav — 19.00: Napovedi, poročila — 19.30: Nac. ura — 19.50: Deset minut zabave — 20.00: Pevski kvartet »Fantje na vasi« — 20.45: Plošče — 21.10: Klavirski koncert g. prof. Pavla Šivca — 22.00: Napovedi, poročila — 22.15: Radijski orkester.

Sreda dne 8. febr. 12.00: Iz zvočnih filmov (plošče) — 12.45: Poročila — 13.00: Napovedi — 13.20: Havajske kitare in wurliške orgle (plošče) — 14.00: Napovedi — 18.00: Mladinska ura: Glasbeno predavanje (dr. Anton Dolinar) — 18.40: O dolenskih gradovih (Leo Pettauer) — 19.00: Napovedi, poročila — 19.30: Nac. ura — 19.50: Uvod v prenos — 20.00: Prenos iz opernega gledališča v Ljubljani. V I. odmoru: Glasbeno predavanje (g. V. Ukmar), v II. odmoru: Napovedi in poročila.

Uvozna kontrola iz neklirinskih držav zelo razširjena

Finančni minister je izdal odlok, da se razširi uvozna kontrola iz neklirinskih držav, ki je doslej veljala za 33 predmetov, na 89 predmetov. Oficialno se ta odredba utemeljuje s tem, da se more edino z uvozno kontrolo doseči izravnane naše trgovinske bilance z neklirinskimi državami. Izkazalo se je namreč, da tega ni bilo mogoče doseči niti s trgovinskimi pogodbami, s katerimi nam je bil zajamčen aktivni trgovinski saldo.

Naslednji predmeti se morejo v bodoče uvoziti v našo državo le proti predhodnemu dovoljenju Narodne banke:

oluščen in neoluščen riž, paradižnik, črna čebula, limone, pomaranče, mandarine, banane,

pinjoli, kokosovi in drugi eksotični orehi za jed, rožiči, kostanji, maroni, vsi ti plodi tudi oluščeni, surova kava, surov kakao, čaj,

začimbe v zrnu, luskinah, oluščene, zmlete ali stolčene, oljnata semena,

bombažna vlakna za prejo, surova, namočena ali strta, jutina vlakna za prejo, surova, namočena ali strta, rafija,

čebeljni med, čist ali zmešan z drugim materialom, nepredelan in tekoč,

surov loj, stopljen in stisnjen, ribja mast, ribje olje, neprečiščeno in spermacetno,

ovčja volna, surova ali oprana, kozja koža, tudi angorske kože, dlaka vseh živali,

goveje kože, suhe, surove, nasoljene ali shranjene v apnu, plutovina surova in nepredelana,

kolofonija, rastlinska mast, azbest in krizolit, surov ip

zmet, azbestna vlakna, antracit, črni premog, koks, smola iz nafte,

olja in katran črnega premoga, lahka in težka olja,

vsako parafinsko olje, olja za maže, razen posebno navedenih, prečiščen parafin,

boraks in njegovi preparati, ekstrakti in materija za strojenje kož, tudi umetni material v ta namen,

zdravila in vsj kemični in lekarniški proizvodi dozirani,

ostali organski kemični proizvodi in preparati, lekarniški proizvodi, ki niso navedeni na drugih mestih razen preparatov za čiščenje kotlov,

preparati za barvanje razen umetne organske in posebej navedenih,

umetne organske barve, saje,

puder, pomade, rdečila, belilo, sredstva za barvanje las,

bombažna prediva, eno ali več nitna, za prodajo na drobno, gladke bombažne tkanine,

bombažni žamet, pliš in podobne tkanine,

surova juta, manila, kitajska trava, in druga rastlinska vlakna za predivo,

prediva iz konoplje, lanu, kitajske trave, enonitna,

predivo iz jute, manile, novozeleandskega lanu, kitajske trave in druga rastlinska vlakna po tar. post. 288, razen onih po tar. post. 291, enonitna in večnitna,

vreče iz jutine tkanine, tudi z dodatki iz papirja,

ovčja volna in drugih živali, barvana, česana, grebena, volnena vata, predivo iz česane volne, kamgaru, eno ali večnitno, po tarifnih postavkah carinske tarife št. 308 do 311, 312, 1, 2 in 1a, 313 in 16,

volnene tkanine, predivo iz umetne svile, floret in baret-svile, eno in večnitno, tudi ono, omenjeno na drugih mestih,

svilene tkanine, tkanine, namazane ali nasoljene, razen s kavčukom po tar. post. 341 do 348,

bombažnik za čiščenje strojev, odpadki od prediv ali tkanin, ustrojena koža in izdelki iz nje, krzna, izdelana ali neizdelana, mehki kavčuk in gutaperka, cevi in plašči za pnevmatiko, filmi,

izdelki iz plutovine, zamaški iz plutovine, papirna masa iz lesa, slame ali podobnega materiala,

odpadki, steklene črepinje, steklena pena,

železna ali jeklena pločevina, železne cevi, deli za njih spajanje,

železni odpadki in opilki, staro železo,

kovan ali valjan aluminij, v kosih, pločevini, ploščah,

surovo jeklo v kosih ali ploščah,

jeklena pločevina, tudi z 10odstotno cinkovo primesjo, jekleni odpadki,

surov in prečiščen baker v kosih in ploščah, odpadki in nalomljeni predmeti, denar, stolčena pločevina,

parni kotli, tudi s priborom, parne sesalke in turbine, na drugih mestih ne navedeni parni stroji, motorni vozovi in drezine, vsi stroji, pri katerih se določa motorna sila z notranjim izgorevanjem nafte, petroleja, bencina, gazolina, generatorskih plinov itd.,

motorna kladiva in dvigalke, kompresorji, frigične naprave, šivalni stroji in stroji za vezenje, stroji za tekstilno industrijo, stroji za drugo industrijo in njih deli,

dinamostroji, elektromotorji, električni aparati,

radio-aparati in njih deli, bicikli, motocikli, prikolice in njih deli,

avtomobili in njih rezervni deli, stroji za računanje, pisanje in razmnoževanje,

furniture za žepne ure.

Vsak uvoznik mora vložiti za uvoz teh predmetov prošnjo in seznam predmetov, ki jih je uvozil l. 1938. in poseben seznam, koliko jih je uvozil od 1. januarja do 14. februarja 1939. Seznam se vložil le za ono blago, za katero se vložil prošnja za uvoz, in sicer na posebnih obrazcih, ki se dobe pri Narodni banki.

Odbor za uvoz bo upošteval samo prošnje, ki so pravilno sestavljene. Uvozniki se opozarjajo, naj ne naročajo blaga, če niso predhodno dobili od Nar. banke za to blago uvoznega dovoljenja.

Doma in po svetu

Skopljski škof dr. Ivan Gnido-vec je umrl v ljubljanskem »Leoniscu« po daljši bolezni, v starosti 66 let. Pokojnik je bil doma iz Velikega Lipovca na Dolenskem. Po dovršeni gimnaziji v Ljubljani se je vpisal na dunajsko univerzo, kjer je bil l. 1903. promoviran za doktorja filozofije. Postal je prvi ravnatelj škofijske gimnazije v Št. Vidu, ki je bila takrat tudi prva čisto slovenska srednja šola. Po preobratu je stopil v misionersko družbo sv. Vincencija Pavelskega ter bil imenovan za škofa v Skoplju. Ves se je posvetil svoji vzvišeni nalogi ter vneto deloval tudi za kulturni napredek svoje škofije. Škof dr. Gnidovec je bil znan po svoji dobroti srca. Slovenska javnost ga bo ohranila v najlepšem spominu!

Kot banski svetniki so bili razrešeni vsi oni svetniki, ki so bili izvoljeni pri zadnjih volitvah, poleg njih pa še vladni svetnik v p. dr. Vidic, župan Višnje gore Štrubelj, župan Trebelja Gale in dr. Schaubach, ki je postal senator. Istočasno je bilo imenovanih 21 novih banskih svetnikov, med temi za Ljubljano dr. Kamušič, za Kamnik župan Novak, za Slov. Bistrico trgovec Franc Kac, za Slovenj Gradec trgovec Ivan Smolčnik, za brežiški okraj trgovec Ludvik Kržišnik, za Krško dip. kom. in župan Kostanjevice Josip Likar ter drugi.

Skupščina je začela v petek verifikacijsko debato. Poročilo večine, ki je obsegalo 19 tiskanih strani, je prečital dr. Vekoslav Miletič. V imenu manjšine je poročal Tripko Žugič. Kot prvi je v debati govoril bivši zemljoradniški poslanec doktor Miloš Tujanjanin, kateremu je odgovarjal dr. Kujundžić. Nadalje so še govorili Ilija Mihajlovič, dr. Lazar Marković, Dušan Branković in drugi. Popoldne je prebral v imenu poslancev, ki so bili izvoljeni na listi dr. Mačka poslanec Tripko Žugič skupno izjavo teh poslancev, nakar so vsi zapustili sejo. Skupščina je nato sprejela

A. Šarabon LJUBLJANA

Uvoz kolonialne robe

Veletrgovina s špecerijo

Velepražarna za kavo

Mini za dišave

Glavna zaloga rudninskih vod

Brzojavni naslov: ŠARABON LJUBLJANA

Telefon št. 26-66

Ustanovljeno leta 1886

PROMETNA BANKA D. D.

V LJUBLJANI
STRITARJEVA ULICA 2

Telefon 21-49

Ugodni trgovski krediti
Eskompt menic — Nakazila
v inozemstvo

Stare in nove vloge izplačuje brez vsake omejitve

Obrestovanje vlog od 4% do 5%